

ΚΟΜΙΚΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Τα κόμικς, που γεννήθηκαν το 1895 στην Αμερική, είναι μια μορφή αφήγησης μέσω εικόνων που παρατάσσονται με χρονική σειρά και συνοδεύονται από κείμενο, δηλαδή είναι σαν μια σειρά από εικόνες σε οριζόντια διάταξη, που στόχο είχε το αστείο.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

Η τέχνη της αφήγησης με εικόνες δεν είναι καινούργια. Μέσω της εικόνας επικοινωνούν με το θεατή τα ιερογλυφικά σύμβολα των Αιγυπτίων ή τα ανάγλυφα της στήλης του Τραϊανού στη Ρώμη. Στην έκδοση του Αισώπου του 1607 υπάρχει σε κάθε σελίδα του βιβλίου μια εικόνα και από κάτω η λεζάντα του μύθου. Το διάστημα από το 1935 ως το 1950 υπήρξε η περίοδος ακμής των κόμικς, ενώ τότε άρχισε η χρυσή εποχή των ευρωπαϊκών κόμικς που κράτησε ως το 1970.

ΤΑ ΚΟΜΙΚΣ ΚΑΘΡΕΠΤΙΖΟΥΝ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

Η ταχύτητα διάδοσης των κόμικς στην εποχή μας φανερώνει ότι:

- ❖ Η σύγχρονη τεχνολογία έχει περιορίσει το λόγο και έχει μειώσει την αγάπη για διάβασμα ωφέλιμων βιβλίων και περιοδικών.
- ❖ Η εικόνα έχει κυριαρχήσει σε βάρος του λόγου.
- ❖ Οι πολύχρωμες και πολλές εικόνες αρέσουν περισσότερο στα παιδιά γιατί δεν κουράζουν, όπως τα γράμματα.
- ❖ Στις λεζάντες των κόμικς συνδυάζονται οι ήχοι με τους διαλόγους.
- ❖ Τα σημερινά παιδιά με τα κόμικς καλύπτουν τις ψυχαγωγικές, αισθητικές, μορφωτικές και παιδαγωγικές τους ανάγκες.
- ❖ Η μεγάλη διάδοση των κόμικς στην εποχή μας συνδέεται με την αύξηση των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (τηλεόραση, εφημερίδες, περιοδικά)

ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΓΑΠΟΥΝ ΠΟΛΥ ΤΑ ΚΟΜΙΚΣ

Τα κόμικς γοητεύουν τα σημερινά παιδιά γιατί :

- Οι πολύχρωμες και φανταχτερές εικόνες των κόμικς κάνουν την ιστορία πιο ζωντανή, πιο άμεση (μαγεία του σχεδίου).
- Οι ήρωες των κόμικς έχουν υπεράνθρωπες ικανότητες και φανταστικές ιδιότητες, είναι πρόσωπα με τα οποία το παιδί μπορεί να ταυτιστεί εύκολα, παρέχουν διέξοδο στη φυσική του ροπή προς περιπέτεια.
- Οι σειρές σκίτσων χαρίζουν στα παιδιά αστείες περιπέτειες και απίθανες ενέργειες των ηρώων.
- Οι λεζάντες δεν κουράζουν τα παιδιά και οι ιστορίες είναι μικρές ώστε να τελειώνουν γρήγορα. Η οπτική λοιπόν ανάγνωση της ιστορίας είναι άκοπη και ευχάριστη.

Σχεδιάγραμμα Έκθεσης Κόμικς

- Στη παιδική και εφηβική ηλικία επικρατεί το συναίσθημα και η φαντασία σε βάρος της λογικής.
- Η ονειροπόληση και η αυταπάτη, το χρώμα και το σκίτσο, οι διάλογοι των ηρώων και οι κραυγές ενθουσιάζουν τα παιδιά.
- Η έλλειψη επικοινωνίας και ο λίγος ελεύθερος χρόνος για διάβασμα στρέφουν τα παιδιά στις αστείες περιπέτειες των κόμικς.
- Η αμεσότητα της επικοινωνίας είναι αυτό που εξασφαλίζει την επιτυχία των κόμικς. Το σενάριο και την αφήγηση των κόμικς την αντιλαμβανόμαστε άμεσα και χωρίς δυσκολία. Τόσο η δομή των επεισοδίων όσο και τα κύρια χαρακτηριστικά των ηρώων επαναλαμβάνονται στερεότυπα. Οι ήρωες είναι πάντα ίδιοι, με τα ίδια ελαττώματα και αρετές. Αυτό κάνει την ανάγνωση και αναγνώριση των χαρακτήρων εύκολη. Το σχέδιο σε κόμικς όπως το Μίκυ Μάους του Ντίσνεϊ, είτε είναι γρήγορο είτε όχι, είναι πάντα μια πολύ αυστηρή σχηματοποίηση της μορφής, που εμφανίζεται απλοποιημένη για να είναι εύληπτη.
- Το κάθε παιδί έχει το δικό του ρυθμό ανάγνωσης: μπορεί να γυρίσει πίσω, να σταθεί σε διαφορετικά σημεία.
- Τα κόμικς έχουν ανάγκη τη δημιουργική φαντασία του αναγνώστη για να μπορέσει να συμπληρωθεί και να υπάρξει.

Η ΘΕΤΙΚΗ ΕΠΙΠΡΑΞΗ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΤΑ ΚΟΜΙΚΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

1. Ικανοποιούν την παιδική τους περιέργεια.
2. Οξύνουν την ευφυΐα και τη φαντασία των παιδιών.
3. Αυξάνουν την προσοχή και την παρατηρητικότητά τους.
4. Καλλιεργούν τη μνήμη, την κρίση, την ευαισθησία και την καλαισθησία τους.
5. Διευρύνουν τον πνευματικό τους ορίζοντα.
6. Συνδέουν τα παιδιά με την πραγματικότητα όταν έχουν ιστορίες από την επικαιρότητα.
7. Δίνουν με τις περιπέτειες των ηρώων τους διέξοδο στα όνειρα των παιδιών.

Η ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΠΡΑΞΗ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΤΑ ΚΟΜΙΚΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

1. Αντικαθιστούν τις λέξεις με εικόνες, απομακρύνουν τα παιδιά από το συνεχή λόγο, δεν εμπλουτίζουν αλλά λιγοστεύουν το λεξιλόγιό τους.
2. Περιορίζουν την αφηγηματική δυνατότητα των παιδιών.
3. Παρουσιάζουν υπερανθρώπους που πάντα νικούν τους σωματικά αδύνατους και τους κακούς ανθρώπους.
4. Δημιουργούν πολλές φορές αυταπάτες στα παιδιά σχετικά με τις δυνατότητες που έχει ο άνθρωπος καθώς ο ήρωας νικά χωρίς να παθαίνει τίποτα. Συχνά προσπαθούν να μιμηθούν τους ήρωες, πιστεύοντας ότι και αυτά μπορούν να αποκτήσουν υπερφυσικές ικανότητες αρκεί να το θέλουν, με αποτέλεσμα να τραυματίζονται.
5. Μαθαίνουν στα παιδιά να περιφρονούν τους σωματικά αδύνατους και τους άσημους ανθρώπους.

6. Δε νεωτερίζουν, αλλά αναπαράγουν στερεότυπες αντιλήψεις τόσο για τις σχέσεις των δυο φύλων για το ρόλο του χρήματος, για τον εθνικό χαρακτήρα διαφόρων λαών- οι λιγότερο αναπτυγμένοι λαοί εμφανίζονται αφελείς, εύπιστοι , απλοϊκοί και χρειάζονται πάντα τη βοήθεια των πιο αναπτυγμένων χωρών, ή προβάλλονται ως «κακοί» από τη φύση τους - για το ρόλο του πολίτη .
7. Οδηγούν τα παιδιά σε παθητική κατάσταση, αφού έμμεσα τους λένε ότι στον κόσμο αυτό επικρατούν μόνο οι πολύ δυνατοί .
8. Ο Ουμπέρτο Έκο σημειώνει «τα κόμικς είναι ένα βιομηχανικό προϊόν που εκπέμπεται από ψηλά και λειτουργεί σύμφωνα με τους μηχανισμούς του κρυφού πειθαναγκασμού . Έτσι, στις περισσότερες περιπτώσεις τα κόμικς αντανάκλουν την άδηλη παιδαγωγική ενός συστήματος και λειτουργούν ενισχύοντας τους ισχύοντες μύθους και αξίες .

ΤΑ ΚΟΜΙΚΣ ΩΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΜΕΣΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Τα περισσότερα θέματα των κόμικς είναι επίκαιρα (π.χ. οικολογική καταστροφή, κίνδυνος πυρηνικού πολέμου κατάκτηση διαστήματος), άλλα τοποθετούνται στο μέλλον (ενεργοποίηση της φαντασίας) ή κάνουν αναδρομή στο παρελθόν (ταξίδι μέσα στο χρόνο για ανακάλυψη θησαυρού) .

ΗΡΩΕΣ: Είναι καλοί ή κακοί και στην πάλη μεταξύ τους αναδεικνύονται οι καλοί , χάρη σε υπερφυσικές δυνάμεις – είναι έξυπνοι, διασκεδαστικοί , διορατικοί , γενναίοψυχοι .

ΓΛΩΣΣΑ: Είναι απλή και επομένως κατανοητή από το παιδί – κυριαρχούν τα επιφωνήματα και οι μιμήσεις ήχων – το λεξιλόγιο είναι φτωχό .

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ: Κυριαρχεί η εικόνα, ο λόγος είναι στοιχείο συνοδευτικό .

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Ένα περιοδικό που αναφέρεται σε νέους ανθρώπους, γεμάτους ενθουσιασμό και ενέργεια, πρέπει να είναι ριζοσπαστικό, τολμηρό, αληθινό και πρωτότυπο. Ξεκινώντας τη σκιαγράφηση ενός τέτοιου περιοδικού, θα σταθούμε πρώτα στην εμφάνισή του . Απαιτείται και αυτή να είναι πρωτότυπη και μοναδική. Τα εξώφυλλα των νεανικών περιοδικών πρέπει να ξεχωρίζουν για τις πρωτότυπες συλλήψεις τους, τα έντονα χρώματα, το έγχρωμο φωτογραφικό υλικό που δεν θα περιορίζεται στις φωτογραφίες των «αστέρων» της τηλεόρασης , της μουσικής ή των γηπέδων. Στο εσωτερικό, δίπλα στα γραπτά κείμενα, να υπάρχουν φωτογραφίες με κόμικς, σκίτσα, γκράφιτι, φτιαγμένα από νέους, που να αναφέρονται σε νέους . Τα νεανικά περιοδικά δεν μπορεί να είναι υπερεξειδικευμένα. Ο νέος είναι από τη φύση του πολυπράγμων και το πεδίο των ενδιαφερόντων του ευρύτατο. Για αυτό , το περιεχόμενο των νεανικών περιοδικών δεν πρέπει να περιορίζεται σε έναν μόνο τομέα αλλά να εκτείνεται σε όσο το δυνατόν περισσότερα θέματα. Στο περιεχόμενο λοιπόν καλό θα ήταν να προστεθούν: **α)** κριτικές για τις νέες δισκογραφικές δουλειές, τις νέες κινηματογραφικές ταινίες και θεατρικές παραστάσεις, τις καινούργιες εκδόσεις βιβλίων, τις εκθέσεις έργων τέχνης , τα τηλεοπτικά προγράμματα, **β)** περισσότερα άρθρα και ρεπορτάζ για τα σύγχρονα κοινωνικά και διεθνή προβλήματα, **γ)** θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού, **δ)** θέματα σχετικά με τα προβλήματα που προκύπτουν στις ανθρώπινες σχέσεις και ειδικά στην οικογένεια, **ε)** στήλες αλληλογραφίας με ειδικούς (ψυχολόγους, γιατρούς) που θα λύνουν τις απορίες των νέων. Η

Σχεδιάγραμμα Έκθεσης Κόμικς

οργάνωση της ύλης θα πρέπει να χωρίζεται σε μόνιμες στήλες, ώστε να γνωρίζει ο αναγνώστης τι θέματα περίπου θα διαβάσει, και στις στήλες που θα πραγματεύονται τα γεγονότα που θα προκύπτουν μέσα στην εβδομάδα ή το μήνα. Επίσης, δεν θα πρέπει το περιοδικό να προσβάλλει τη νοημοσύνη των νέων. Αυτό θα επιτευχθεί, μόνο με την κατοχύρωση της ποιότητας, με το να πραγματεύεται θέματα όχι μόνο επειδή έχουν εμπορική αξία αλλά και επειδή έχουν κάτι να προσφέρουν στην αναπτυσσόμενη προσωπικότητα του νέου. Ακόμα, δείκτης της ποιότητας ενός νεανικού περιοδικού είναι η αποφυγή της σοβαροφάνειας. Το σοβαροφανές ύφος για θέματα ευτελή το μόνο που προκαλεί στους νέους είναι η θυμηδία και το σκώμμα. Το ύφος λοιπόν των άρθρων πρέπει να είναι οικείο στους νέους (όχι ιδιαίτερα επίσημο ή τυπικό ούτε βέβαιο απλοϊκό), η διατύπωση σαφής, η έκφραση στρωτή και καλοδουλεμένη. Ένα περιοδικό για τους νέους δεν πρέπει να είναι εμπόριο, να θέλει ένα κοινό-τυφλό οπαδό, ένα κοινό-καταναλωτή να παρουσιάζει μια ελλειπτική εικόνα της πραγματικότητας ή μια εικόνα ασφυκτικά τυποποιημένη που δήθεν επιτρέπει στους νέους να δουν τη ζωή από κοντά με αποτέλεσμα να την κοιτούν κυρίως μέσα από κλειδαρότρυπες. Δεν θα πρέπει τέλος να εξυπηρετεί πολιτικές και οικονομικές σκοπιμότητες χειραγωγώντας τους νέους γιατί αυτοί αποτελούν τη μαγιά για τη κοινωνία του αύριο.